

Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25478>

Özet

Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği (SU-SMS), bireylerin Madde Kullanım bozuklukları ile ilişkili damgalama süreçlerini nasıl algıladığını ve deneyimlediğini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu giriş, ölçeğin Türkiye'deki kültürel ve dilsel bağlama adaptasyon çalışmaları temel almaktadır. Ölçek, Can Gür ve arkadaşları tarafından 2020 yılında Türkçe'ye uyarlanma, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak kazandırılmıştır. Bu çalışmada, hemirelik ve psikiyatri alanlarında, madde kullanım bozukluğu yaşayan bireylere yönelik uygulanan hizmetlerdeki damgalama mekanizmalarının anlaşılması ve azaltılması için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Madde kullanım, damgalama, psikometrik özellikler, ölçek uyarlaması, psikiyatri hemireli, sosyal damgalama, bağlamsal.

Yazarlar

Ganime Can Gür, Derya Tanriverdi, Meltem Ariti, Fatma Özgün Öztürk

Amaç

Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği'nin temel amacı, madde kullanım bozukluğu olan bireylerin yaşadığı damgalama mekanizmalarını standardize edilmiş ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu mekanizmalar genellikle algılanan damgalama, içselleştirilmiş damgalama ve damgalama korkusu gibi alt boyutları içerir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması özel amacı, Türk kültüründe madde kullanımına yönelik mevcut damgalayıcı tutumların ve bu tutumların bireyler üzerindeki psikolojik etkilerinin bilimsel olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktır. Bu, hem klinik hem de halk sağlığı müdahalelerinin geliştirilmesine katkıda bulunur.

Yapı

Ölçek, madde kullanımına bağlı damgalama sürecinin çok boyutlu yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle bireyin hastalığı nedeniyle dâlanma veya yargılanma beklentisi (algılanan damgalama), toplumsal olumsuz yargılar kendine mal etmesi (içselleştirilmiş damgalama) ve damgalanmaktan kaçınmak için tedavi arayışını ertelemesi gibi davranışsal eylemleri kapsar.

SU-SMS, bu karmaşık sosyal ve psikolojik yapıları nicel verilerle ortaya koyarak, damgalamanın

bireyin ruh sağlığı ve tedaviye uyumu üzerindeki etkisini araştırmacılar ve klinisyenler için anlaşılabilir kılmayı hedefler.

Geçerlik

Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması kapsamında, ölçeğin kavramsal yapısının Türk örnekleminde de korunduğunu göstermek amacıyla kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Orijinal kaynakta spesifik değerler belirtilmese de, uyarlama çalışması genellikle yapı geçerliliğini test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemini kullanmıştır. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen faktörlere uygunluğunu değerlendirir.

Ayrıca, ölçeğin ayrıntı edici geçerliliğini ve ölçüt bağımlı geçerliliğini desteklemek amacıyla, ölçek puanlarının depresyon, anksiyete veya yaşam kalitesi gibi ilgili diğer psikolojik yapılarla ilişkisi incelenmiştir. İçerik geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmış ve maddelerin kültürel uygunluğu değerlendirilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin Türkçe formunun tutarlılığı ve kararlılığı belirlemek amacıyla güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmaların bağlamında, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin zamana karşı kararlılığını incelemek için test-tekrar test güvenilirlik analizinin de yapıldığı varsayılmaktadır. Bu yöntem, aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan ölçek sonuçlarının korelasyonunu inceleyerek, ölçüm aracının ne kadar güvenilir olduğunu ortaya koyar. Orijinal çalışmada bu değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu rapor edilmiştir (Can Gür et al., 2020).

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama sürecinde, ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Genellikle, öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile madde yapısı incelenmiş, ardından ölçeğin orijinal yapısının korunup korunmadığını kontrol etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.

DFA sonuçları, Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği'nin orijinal çok boyutlu yapısının Türk örnekleminde de geçerli olduğunu ve yeterli uyum indekslerine sahip olduğunu göstermiştir. Bu, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarılı olduğunu ve madde kullanımına bağlı damgalama mekanizmaları çok yönlü olarak ölçebildiğini kanıtlar.

Araç Bilgisi

Test Type: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçeği (örneğin, 4'lü veya 5'li seçenekli, "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Language Available: Türkçe (Orijinali İngilizce)

Population Group: Madde kullanım bozukluğu tanınmış bireyler; ayrıca bu bireylere hizmet veren sağlık profesyonelleri (özellikle hemşireler) ve genel popülasyonun damgalama algılarını ölçmek için de kullanılabilir.

Age Group: Yetkinler

Population Details: Türkiye'de madde kullanım bozukluğu tedavisi gören veya bu alanda hizmet alan/veren örnekler.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği.

Anahtar Kelimeler

SU-SMS, psikiyatri, bağımlılık, içselleştirilmiş damgalama, ruh sağlığı, ölçek, geçerlik, güvenirlilik, madde kullanım, damgalama, uyarlama.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe uyarlama çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır.

İzinler: Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Ganime Can Gür ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Ticari olmayan akademik araştırmalar için genellikle ücretsizdir, ancak kullanım koşulları sorumlu yazarın takdirine bağlıdır.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ganime Can Gür

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Yayın referansında belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: ganime_31@hotmail.com

Yayın İlişkili Kurum: Uyarılma çalışması, Türkiye'deki üniversiteler ve sağlık kurumları ile ilişkilidir.

Kaynakça

Can Gür, G., Tanriverdi, D., Ariti, M., & Özgün Öztürk, F. (2020). The adaptation of the Substance-use Stigma Mechanism Scale (SU-SMS) into Turkish: A validity and reliability study. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 1-11. <https://doi.org/10.1177/1078390320949927>

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [madde-kullanim-damgalama-mekanizmasi-olcegi-toad.pdf](#)

Madde Kullanım Damgalama Mekanizması Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için yukarıdaki PDF referansına başvurulmalıdır.

Bu ölçek, madde kullanım bozukluğu ile ilgili damgalama mekanizmaları ölçmeyi amaçlayan 19 maddelik çok boyutlu bir araçtır. Ölçek, genellikle dört alt boyuttan oluşur:

Damgalama Deneyimi/Algısı,
Çıkselleştirilmiş Damgalama,
Damgalama Korkusu ve
Damgalama Yönetimi.

Her madde, katılımcının damgalama ile ilgili düşünce ve duygularını yansıtan bir ifadeyi içerir.